

2) навчання повинно розпочинатися обов'язково у 6 років. Для великої кількості дітей це може стати стресом, якщо вони неготові йти до школи;

3) втратять свій статус навчальні заклади I і II рівня акредитації ;

4) існує ризик формального підходу до запровадження 12-річки. Тобто лише косметичні зміни, без зміни якості навчання. Можливе саботування з боку вчителів. Вони з недовірою ставляться до будь-яких нововведень уряду;

5) концепція та проект базового Закону «Про освіту» все ще знаходяться на стадії розробки.

Таким чином, протягом двадцяти років незалежності система української освіти практично не реформувалася. Логіка суспільного розвитку сьогодні вимагає структурного системного реформування освіти. Послідовне, еволюційне реформування системи освіти країни повинно відбуватися водночас із радикальними змінами в ставленні до освіти. Утвердження пріоритетності освіти вимагає принципових змін не лише в нормуванні фінансових витрат, а й у свідомості людей та суспільства загалом [3, с.1-4].

Список використаної літератури:

1. Матвієнко П.В. Сучасний стан науково-освітньої політики в Україні // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2007. – № 3. – С. 291-305.

2. Кремень В.Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти, стратегія, реалізація, результати. – К. – 2005. – 448 с.

3. Медвідь Л.А. Національна освіта незалежної України XXI століття: тенденції, проблеми // Початкова школа. – 2002. – № 1. – С. 1-4.

4. Стан і перспективи розвитку загальної середньої освіти в Україні // Голос України. – 2007. – 13 січня. – С. 4.

5. Бондар М.І. «Пріоритети трансформації української освіти» // Мандрівець. – 2002. – № 5. – С. 34-40.

6. Титиш Г. «Лілія Гриневич: Неможливо навчати сучасних дітей так, як навчали нас// Українська правда життя. – 2016. – №4. – С.3.

Мельхем Н.

ПОШИРЕННЯ ІСЛАМУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

У статті на основі аналізу наукових праць з питань ісламської релігії було розкрито іслам, як релігію, та яким чином вона поширюється на інші країни світу.

Ключові слова: іслам, коран, напрямки ісламу, сунізм, шиїзм, географія ісламу в сучасному світі, іслам в Росії, іслам сьогодні.

Актуальність теми статті: визначається тим, що важливо уточнити конкретні який вплив на людей має іслам.

Мета даної статті: дослідження мусульманської релігії з історичного аспекту та іслам у сучасному світі.

Релігія – віра в реальне існування надприродного. Релігія, як і будь-яке інше суспільне явище, має свою історію. Переважна більшість учених вважає, що зачатки релігії з'явилися ще у людей неандертальського типу. У боротьбі з

навколишньою природою люди часто терпіли важкі поразки, а їх знання були ще надто недосконалі, щоб зрозуміти причину цих невдач. Замість раціонального їх пояснення, давалося пояснення релігійне.

З плином часу спочатку примітивні форми релігії ускладнювалися. В епоху верхнього палеоліту, ймовірно, вже з'явилися тотемізм (віра в надприродне спорідненість певної групи людей з якимось видом тварин, рослин або навіть явищем природи) і магічні уявлення (віра в можливість впливати надприродним шляхом на людей, тварин, а також на природні явища). Для епохи мезоліту поряд з магією і тотемізмом стали характерні такі форми релігії, як анімізм (віра в духів і в душі) і шаманізм (віра в здатність людини входити в спілкування з духами і використання їх сили для лікування, заклики дощу і т. д.).

В епоху неоліту об'єктами особливого шанування стають духи тварин, рослин, різні явища природи. З ним пов'язані і різні промислові культи. Характерний для цієї епохи і **фетишизм** (шанування неживих предметів, яким приписуються надприродні властивості).

Пізніше в стадії розкладу родового ладу, широке поширення набувають культи предків-покровителів і племінних вождів, різноманітні землеробські та скотарські культи. Духи починають ділитися на «ранги».

У сучасному суспільстві релігія набуває класову забарвленість, освітлюючи своїм авторитетом сформовані соціальні порядки. Ієрархія надприродних істот стає ще більш чіткою. З централізацією ж державної влади, серед них виділяється головне божество. Великий вплив набуває професійне жрецтво.

Починаючи з другої половини I тисячоліття до нашої ери, деякі з релігій вийшли далеко за межі початкового району свого побутування і поширилися на досить великій території. Такі релігії, що мають велике число послідовників у різних регіонах земної кулі, називають світовими. Їх відомо три: християнство, іслам і буддизм.

Іслам – наймолодша з світових релігій, виникла в VII столітті в Аравії на перехресті культур і цивілізацій Сходу і Заходу. В ісламі отримали подальший розвиток ідеї єдинобожжя (монотеїзму) і пророчих місій, властивих християнству і юдаїзму, а також деяким іншим віруванням народів Близького Сходу та Середземномор'я.

На початку VII століття Аравія переживала складний період своєї історії: в надрах аравійського суспільства під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів складаються нові форми суспільних та господарських відносин, нові ідеї вірування привертають все більше число племен, повільно, але необоротно витісняючи колишні вірування в численних племінних богів. Проповідники християнства та юдаїзму все більш широко стверджують ідеї про єдиного Бога (а, отже, і про єдність перед ним всіх його послідовників); з якими тісно переплітаються проповіді заніфів, представниками аравійського монотеїзму, провісників ісламу, звістивши від особи єдиного Бога – Аллаха. Одним з найважливіших, господарських та ідейних центрів Аравії того часу

була Мекка. Велике місто на перетині головних торгових шляхів, у якому розташована святиня, почитавшейся більшістю племен, – язичницький храм Кааба (від арабського «куб» – храм, що має прямокутну форму), оточений статуями різних племінних богів. Саме в Мецці і були вимовлені перші проповіді нової релігії – ісламу, проголошені його засновником пророком Мухаммедом. Мухаммед народився у Мецці в 570 році в сім'ї Абдуллаха з племені курейш. Рано осиротів, (батько помер через місяць після народження сина, мати – на шостому році життя Мухаммеда), він виховувався в родині діда, а потім у родині дядька Абу Таліба. Родичі Мухаммеда належали до мекканської аристократії (майбутній пророк зводив свій родовід від засновників міста), але не мали значних статків, і хлопчиків доводилося чимало працювати в дитячі та юнацькі роки: він пас худобу, брав участь у спорядженні торговельних караванів, а пізніше супроводжував їх. У двадцять п'ять років, Мухаммед вступив на службу до багатой мекканській вдові Хадіджі і незабаром одружився на ній, зайнявся самостійної караванної торгівлею. Під час поїздок по торгових справах, та й у самій Мецці Мухаммед часто зустрічався з християнськими монахами, іудеями, халіфами, розмовляв, сперечався з ними. Як свідчить переказ, нерідко він віддалився в печеру в околицях Мекки, де подовгу постив і вдавався до роздуму.

У віці сорока років (близько 610 року) Мухаммеду вперше стали бути бачення, чулися голоси, з часом ці явища, спочатку буде скакати він, все більш частими, а почуті мови – все конкретніші. Перші, кому повідав Мухаммед про це, були його найближчі родичі та друзі: Хадіджа, прийомний син Зейд, двоюрідний брат Алі, Абу Бакр Оман (пізніше всі вони зіграли важливу роль в історії ісламу), увірували, що неправда і вимовлене Мухаммедом – слова Бога (Аллаха), а сам Мухаммед, таким чином, посланець Божий (Расул Аллаха), покликаний нести людям пророчі думки. Чутки про новий пророку і зміст його проповіді стали, надзвичайно швидко розповсюджуватися в Мецці і за її межами. Однак більшість мекканцев поставилися до них спочатку з насмішкою, а потім і з прямою ворожістю.

Протягом майже сорока двох років громада первопоследователів ісламу (з арабської – переказ себе Аллаху, покірність волі Аллаху) – мусульмани (арабський «мусулм» – переказ себе Аллаху) відчувала приниження й переслідування. Важке становище Мухаммеда завершила смерть Хадіджі і особливо Абу Таліба, який як найстарший роду все ж робив заступництво пророку. Подальше перебування в Мецці ставало неможливим. П'ятнадцятого липня 622 року Мухаммед зі своїми послідовниками переселився (здійснив хадж) в місто Ярсіб, пізніше названий Медіною. Якщо в Мецці Мухаммед був лише посланником Аллаха, духовної головною главою невеликої громади, то в Ярсібе (Медині) виявилися його неабиякі обдарування оратора, трибуна, політичного і військового керівника. Дата переселення в Медину вважається у мусульман початковою точкою відліку історії ісламу та мусульманського літочислення (за

місячним календарем). За десять років з моменту хаджу до смерті Мухаммеда (622 – 732 pp.). Медіна стала не тільки центром поширення нової релігії, але і ядром арабо-мусульманської держави, що охопила незабаром величезні території в Азії та Північній Африці. До складу мусульманської держави увійшла і Мекка (630 року). Цьому місту судилося відігравати особливу роль в історії ісламу: Кааба була перетворена з Капіци племінних богів у храм єдиного Бога – Аллаха.

За життя пророка його висловлювання, сприймалися як пряма мова Аллаха, вони передавалися переважно усно і систематичних записів їх, мабуть, не вили. Лише через два десятиліття після смерті Муххамеда було зібрано і переписано вимовлене їм у проповідях, що і склало текст священної книги мусульман корану (з арабської – те, що читають, вимовляють), згодом канонезірованою. Коран складається з 114 глав (сур) кожна з яких складається з певної кількості віршів. Коран відкривається перший сурою «Фатіха» (арабське – «відкриваюча»), далі слідують сури в порядку спадання в залежності від їх розміру. Найкоротші сури, в декілька віршів, розміщені наприкінці кара. Однак це розташування не відповідає часу їх виголошення: до сур, що відносяться до мекканській період (610 – 622гг.) Як правило, довші, ніж Мединський (622 – 732гг.).

Але в основі корану і хадисів (оповідання про вчинки і висловлювань Муххамеда) мусульманські богослови розробили Шаріат (з арабської – «правильний шлях») – комплекс принципів та правил поведінки, обов'язкових для кожного мусульманина.

Найбільш коротка формула, що містить основну думку вчення Муххамеда, – немає ніякого божества крім Аллаха, і Муххамед – його посланець. Віра в єдиного бога і пророцтво складають один з п'яти «стовпів» мусульманського віровчення. До їх числа відносяться також обов'язкова молитва (Саліти, намаз), що здійснюються п'ять разів на день у чітко визначений час, посаду (саум, ураза) протягом місяця за місячним календарем (рамадан), податок на користь бідних і незаможних (закят) і паломництво до Мекки (хадж) до храму Кааба. Основні риси мусульманського культу зокрема приписів, зафіксованих у п'яти стовпах, сформованих за життя Мухаммеда, в мединський період. У Медині виникло перше мусульманське культову будівлю – мечеть (спочатку це був будинок пророка).

У мединських сурах Корану зафіксовані основні приписи для мусульман, що стосується їх повсякденному житті (харчові заборони та інші), сімейних відносин, спадкування майна, правил торгівлі, розділу видобутку, внесення та розповсюдження податків і так далі; були названі найбільш тяжкі гріхи – лихварство, пияцтво, азартні ігри, подружнє невірність. Подібного переплетення богословних і чисто світських проблем ми, мабуть, не зустрінемо ні в жодній іншій релігії.

В ісламі виділяються кілька основних напрямків – сунізм, шіїзм. Суніти зараз становлять більшість мусульман. У рамках кожного з них сформувалися самостійні ідейні течії та секти. Особливо вони численні в шіїзмі. Основні

розбіжності між більшістю з них зводяться до питань передачі влади в халіфаті і обрядовій практиці.

Основною релігійною та громадською книгою сунітів крім «Священної книги» –Корану є сунна – «Священний переказ»; суніти заперечують достовірність деяких сунітських хадисів і користуються власними збірками (Ахбар). Верховна влада в халіфаті, на думку сунітів, повинна належати халіфам, що обирається всією громадою, шіїти ж визнають законною лише спадкову передачу влади нащадкам пророка Мухаммеда по лінії його двоюрідного брата Алі.

У сунітському ісламі відсутні церква і священнослужителі, аналогічні, наприклад, християнським, а сунітські богослови (улеми) на відміну від шіїтських не користуються правом виносити власні рішення з найбільш важливих питань релігійного та суспільного життя, і таким чином, їх посади зводиться насамперед до тлумачення священних текстів.

Шіїзм не являє собою єдиного цілісного вчення або єдиної церковної організації. Численні шіїтські течії і секти (ісмашіїти, друзи, алавіти та інші) пов'язані загальними історичними коренями і основоположними ідейними положеннями. Головне з цих положень – визнання четвертого халіфа Алі і його нащадків єдиними законними спадкоємцями і приймачами пророка Мухаммеда як духовного і світського глави мусульманської громади.

Нечисленна мусульманська громада Мухаммеда, вже через кілька десятиліть після свого виникнення стала ядром несформованого потужного арабо-мусульманської держави – Арабського халіфату, – яке через століття контролювало землі від західних кордонів Китаю до берегів Атлантичного океану. У подальшому сторіччя, численні мусульманські держави виникали і розпадалися, під прапором ісламу йшли війни, іноді націлені на завоювання чужих територій, іноді – на звільнення мусульманських народів від іноземного гніту.

Вже до VIII століття араби підпорядкували собі величезні території. До складу арабського халіфату, крім самої Аравії, входили Північна Африка, Піренейський півострів, Дворіччя, Іран, Афганістан, Закавказзя, Середня Азія і частину Північної Індії.

На великих територіях, єдність яких полягала у спільності основоположних ідей віри і сакральної мови (арабського) – мови Корану, створилася своєрідна культура, що увібрала в себе елементи багатьох культур різномовних мусульманських народів.

Іслам проник навіть у ті країни, де арабських завойовників ніколи не було, наприклад, до Індонезії, де його славить 90% населення, до Малайзії (60%), країни Чорної Африки.

У сучасному світі іслам займає друге місце за чисельністю послідовників (більше 800 мільйонів чоловік), більшу частину мусульман (90%) становлять суніти. Шіїти становлять більшість, лише в Іраку та Ірані. З понад 120 країн світу, в яких існують мусульманські громади, в 33 країнах мусульмани складають більшість населення (Північна Африка, країни Аравії, Туреччина,

Іран, Ірак, Пакистан, Афганістан і інші). У ряді держав Азії та Африці іслам визнаний державною або офіційною релігією, в деяких слово «ісламський» включено у тому назву.

У багатьох країнах, де поширений іслам, діють мусульманські політичні партії і громадські організації, нерідко грають важливу роль в політичному житті. Існують і ціла мережа міжнародних ісламських організацій (Організація ісламської конфедерації, ліга ісламського світу та інші), що діють як на державній, так і на неурядовій основі. Деякі з них зосередили свою діяльність у релігійному – культурній сфері, частина – в політичній, деякі у сфері економіки.

У XVIII столітті в Аравії виникло релігійно – політичний рух, назване на ім'я його засновника Ал-Ваххаб – **ваххабізмом**. Ваххабіти вважають, що мусульмани відійшли від норм первісного ісламу, стали поклонятися не тільки Аллаху, але й численним святим. Послідовники Ал-Ваххаба закликають мусульман повернутися до скромного життя часів раннього ісламу, відмовитися від розкоші і змінитися в побуті. Ваххабіти часто виявляють фанатизм у питаннях релігії і непримиренність у боротьбі зі своїми політичними супротивниками.

Іслам поширений і серед значної частини населення нашої країни. При цьому переважна їх частина – суніти. Вони об'єднані у декілька самостійних духовних управлінь, з центрами у великих містах нашої країни. Діють мусульманські інститути та ряд середніх навчальних закладів (медресе). Щорічно мусульмани вирушають для паломництва в Мекку.

У Росії, в її сучасних межах іслам з'явився в X столітті, але тільки при імператриці Катерині II був офіційно визнаний царським урядом. У 1789 році в Оренбурзі було затверджено Духовне управління, яке займалося справами Російських мусульман.

Найбільш численний народ на території Росії сповідує іслам, – татари їх налічується в нашій країні більше семи мільйонів чоловік. Другий за чисельністю народ Росії, який сповідує іслам, – башкири. Більше число башкир сповідує іслам, розселені в Башкортостані і на території Челябінської області. Усього їх налічується близько двох мільйонів чоловік.

Багато мусульман живе на Північному Кавказі. Найбільш численний серед них народ – чеченці. Їх налічується більше одного мільйона чоловік. Іслам в Чечні поширився близько двохсот років тому у формі **мюридизмом**, що означає повне підпорядкування мусульманина своєму наставнику – **шейху**. Ця вимога мюридизмом збереглося повсюдно в Чечні і в наш час.

Поруч з чеченським народом живе близькоспоріднений йому по мові та культурі народ - інгуші. Середовищі них сповідує іслам близько трьохсот тисяч чоловік. Історичні долі і релігії цих народів тісно переплелися між собою.

Дуже різноманітно за своїм національним складом населення Дагестану. Іслам в цій республіці славить більше 90% населення, що становить

близько мільйона восьмиста тисяч чоловік. Іслам сповідують частина жителів Північної Осетії, Кабардино-Балкарії, Карачаєво-Черкесії, Адигеї. У цьому ж регіоні РФ живе багато азербайджанців – мусульман шіїтського напрямку.

У другій половині XX століття почалося поступове об'єднання різних країн. Одночасно з цим позначилися не дуже слухним течії, пов'язані з ісламом. Це, перш за все **екстремізм** ряду мусульманських організацій, як, наприклад, «Брати - мусульмани», «Сірі вовки», «Аль Каїда» та інші. Подібні організації виникли ще в період боротьби ісламських держав проти колонізації, а після закінчення визвольних воєн, вони спрямували свою діяльність проти урядів своїх країн.

Вони намагаються насильницькими методами змінити політичний лад у тій чи іншій державі. Так було, в Єгипті, Алжирі, Сирії. Не заспокоюються екстремісти і в наші дні, прикриваючись ісламськими гаслами, вони дестабілізують становище в Індії, Судані, Алжирі, Чечні (РФ) і в деяких інших країнах. Тривають військові дії в Афганістані, неспокійно в прикордонних районах Таджикистану, Киргизії, Узбекистану. Поведінка екстремістських угруповань породжує у людей недовіру до всього ісламського світу.

Але не слід думати, що всі мусульмани схильні до екстремізму. В основі більшості конфліктів лежать не релігійні, а політичні та економічні розбіжності. Багато нечистоплотні політики просто перекручують ідеї ісламу, вкладають в окремі положення зовсім інший сенс, закликаючи до боротьби з «невірними», сіючи розбрат між народами для досягнення своїх цілей.

У багатьох Європейських країнах в результаті міграцій народів є громади, які сповідують іслам. Ісламські екстремістські організації використовують ці громади для організації тероризму.

Іслам настільки трансформував соціально-культурну структуру цих країн, що при всій їхній віддаленості від арабів і специфічності їхньої традиційної культури вони сприйняли величезну кількість елементів арабської культури. Більше того, навіть свою специфічну форму ісламу деякі з них, як шиїтський Іран, знов-таки сприйняли в арабів. До цього необхідно додати, що Коран довгі століття існував тільки на арабському -переклад його на інші мови заборонявся. Тому арабська мова, як латинь у католицькій Європі, був широко розповсюджений в усьому ісламському світі. На цій мові зверталися до Аллаха, на ньому читалися проповіді в мечетях, йому вчили учнів у медресе. Будь-яка грамотна й освічена людина в державах ісламу обов'язково знала арабський, говорив і писав по-арабски.

Таким чином, арабська мова, арабська культура й державність зіграли істотну роль у формуванні того загального, що зв'язувало між собою всі країни ісламу. Іншими словами, арабо-ісламські традиції цементували ту спільність, що нерідко характеризується як мир ісламу. Термін цей, у принципі цілком правочинний, адекватно відбиває реальну обстановку. Ніяк, але ж саме іслам з

усією його культурною традицією протягом багатьох століть був фактичним рубежем, що розділяв Європу й Азію, Європу й Африку не тільки територіально географічно, але також і в релігійно-культурному плані.

Список використаної літератури:

1. Поляков З., Іслам/ З. Поляков. – Волгоград: Книжка-Вайланд, – 1996. – 299 с.
2. Кривилев І. А., Історії Релігій/ І. А.Кривилев . – Москва: Думка, – 1976. – 334 с.
3. Щапова Я. М., Релігії Миру/ Я. М.Щапова. – Москва: Просвітництво, – 1994. – 302 с.
4. Енциклопедія, Світ узнав і релігії. – Москва: Просвітництво, – 1985. – 336 с.

Гладка К., Каліцінська А.

ПЕРСПЕКТИВИ ВСТУПУ УКРАЇНИ ДО ЄС

У статті на основі узагальнення наукової інформації феноменів «Європейський Союз», «Угода про Європейський Союз», «Світова організація торгівлі», «Безвізовий режим» розглядаються сучасні внутрішні та зовнішні аспекти українського руху до набуття повноцінного членства в ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, Угода про Європейський Союз, Світова організація торгівлі, безвізовий режим.

Шлях України до Євросоюзу — це спільні норми й цінності плюс спільна воля до взаємного зближення як з боку еліт та населення України так і з боку чинних країн-членів та європейських установ.

Сучасний рух до об'єднання Європи в межах єдиної політичної та економічної спільноти часто вважають за новітню геополітичну "експансію Заходу" чи, навпаки, цивілізаційне "повернення до європейського дому". На нашу думку, найдоцільніше окреслити перспективу вступу до Європейського Союзу як процес добровільного запозичення незалежною Україною сукупності сучасних західних норм і цінностей, що уможливорює економічну інтеграцію, а згодом — інституціональне приєднання до Євроспільноти.

Тема перспективи євроінтеграції України є важливою та актуальною, адже це питання не тільки цивілізованого розвитку, а й самого існування України як незалежної демократичної держави.

Мета статті : проаналізувати сучасні фактори, які визначають перспективи вступу України до ЄС.

Європейський Союз як феномен є порівняно новим явищем. Однак його джерела мають дуже солідний історичний вік. Центр міжнародної активності почав неухильно переміщатися в Європу ще в п'ятому столітті після розпаду Римської імперії. Пройшло півтори тисячі років до визнання у Вестфальському трактаті для всіх європейських держав рівних прав у політичних, правових, військових та релігійних відносинах. Потім ще низка історичних подій — Віденський та Паризький конгреси, Гаазькі конференції миру — поступово визначали розвиток Європейської солідарності держав. Нарешті дві світові війни двадцятого століття, які спричинили дві протилежні конкуруючі сили — США та СРСР із "табором соціалістичних держав" підштовхнули інші європейські держави до рішучих дій в напрямку консолідації. Спочатку "Рада